ਆਈ.ਸੀ-56663X ਕਰਨਲ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ & ਹੋਰ

(2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 8968)

ਨਵੰਬਰ 07,2022

[ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ ਅਤੇ ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਆਰਮੀ ਐਕਟ, 1950 : ਐਸ.122 – ਸੀਮਾਂਕਣ – ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ.122 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਵਧੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ – ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੀੜਤ ਆਰਮੀ ਅਫਸਰ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਆਰਮੀ ਅਫਸਰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਅਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਯੌਨ ਸਪਸ਼ਟ ਸੁਨੇਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਾਰੀਰਿਕ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਏ ਸਨ – ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਮਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਲੋਪਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ – ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ.122 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਮਾਂ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ – ਇਸ ਲਈ ਐਸ.122 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦੋ ਮਿਤੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੀ., ਜਦੋਂ ਅਲੋਪਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਲੋਪਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ – ਜਨਰਲ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ.122 ਅਧੀਨ ਵਰਜਿਤ ਸੀ –ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਾਰਵਾਈ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤ ਸੀਮਿਤ ਹੈ – ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਅਨਿਆਇ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ

ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਣ, ਦੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ –ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਮੂਲਿਆਂਕਨ ਹੈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ – ਇਸ ਲਈ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ – ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ – ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਤ: ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਧਾਰਾ 122 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਦੋ ਤਾਰੀਖਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਪੀੜਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 3(xxii) ਵਿੱਚ "ਅਪਰਾਧ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਚੂਕ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3(vi) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸਿਵਲ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਜਿਕਰ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਮੀ ਅਫਸਰ, ਜੂਨੀਅਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਵਾਰੰਟ ਅਫਸਰ ਜੋ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਦੰਡ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 8]

2. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੀੜਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ 13.08.2015 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਥਿਤ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਚੁਰਾਇਆ ਸੀ ਉਸ ਪੱਤਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਚੁਰਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਅਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਯੌਨ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਤਾਰੀਖ 13.08.2015 ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਾਰੀਖ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਪੀੜਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਧਾਰਾ 122 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੌੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਮਾਗਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ 22.11.2018 ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 122 ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਅਚਰਜ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਜਾਂ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਨਿਆਇ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਣ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 19.11.2018 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ।

ਖੇਤਰੀ ਮੈਨੇਜਰ, ਯੂਕੋ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੁਮਾਰ ਭਾਰਦਵਾਜ (2022) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 695 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

(2022) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 695 ਪੈਰਾ 11 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8968 ਦੀ 2019।

ਨਿਊ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ ਦੀ 30.09.2019 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਓ.ਏ.ਨੰਬਰ 32 ਦੀ 2019 ਨਾਲ ਐਮ.ਏ. ਨੰਬਰ 645 ਦੀ 2019।

ਇੰਦਰ ਸੇਨ ਸਿੰਘ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਿੰਘ, ਆਦਿਤਿਆ ਬਾਰੀ, ਐਲਵਿਨ ਜੋਸ਼ੀ, ਉਜਵਲ ਵਰਮਾ, ਜੇ. ਅਮਲ ਆਨੰਦ, ਮਿਸ. ਅਲੀਸ਼ਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਰਵੇਸ਼ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ ਲਈ।

ਆਰ. ਬਾਲਾਸੁਬ੍ਰਮਣੀਅਮ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਪ੍ਰਨੀਤ ਪ੍ਰਣਵ, ਮਿਸ. ਨੀਲਾ ਕੇਦਾਰ ਗੋਖਲੇ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਬੇਲਾ ਐਮ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਜੇ.

1. ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2007 ਦੀ ਧਾਰਾ 30(1) ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨਿਊ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ 30.09.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੰਪੁਗਡ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਕਤ ਓ.ਏ. ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ 32 ਦੀ 2019 ਨੂੰ

ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ 19.11.2018 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਰਿੱਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਦੋਸ਼, ਆਰਮੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ, ਅਤੇ 22.11.2018 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਮ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ (ਜੀ.ਸੀ.ਐਮ.) ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਛੋਟੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 07.12.1996 ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪੁਤਾਨਾ ਰਾਈਫਲਜ਼ (ਪੈਦਲ ਸੈਨਾ) ਦੀ 14 ਬਟਾਲੀਅਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 13.08.2015 ਨੂੰ, ਕਰਨਲ ਰਮਨੀਸ਼ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਨੇੜਲਾ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਬ੍ਰਿਗ. ਅਜੈ ਵਿਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਇਸ ਹੇਠ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਗੁਪਤ

ਕਰਨਲ ਰਮਨੀਸ਼ ਪਾਲ ਸਿੰਘ 14ਵੀਂ ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੀ ਰਾਜਪੁਤਾਨਾ ਰਾਈਫਲਜ਼

ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ

ਪੀਆਈਐਨ-912014

ਸੀ/ਓ 56 ਏਪੀਓ

ਆਰਪੀਐਸ/516206/ਪਰਸ

13, ਅਗਸਤ 15

ਬ੍ਰਿਗ ਅਜੈ ਵਿਗ

ਸੀਡੀਆਰ

79 ਮਟਨ ਬ੍ਰਿਗੇਡ

ਪੀਆਈਐਨ-908079

ਸੀ/ਓ 56 ਏਪੀਓ

ਐਲ.ਸੀ 56663 ਕਰਨਲ ਅਨਿਲ ਕੇ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ

1.ਮੈਂ ਇਹ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਰਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਚੁਰਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜੋ ਕਿ ਐਲ.ਸੀ 56663, ਕਰਨਲ ਅਨਿਲ ਕੇ ਗੁਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਐਚ.ਕਿਊ ਡੀ.ਜੀ ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ (ਪੀ.ਐਲ.ਯੂ) ਕੋਆਰਡ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

2. ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਅਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਯੌਨ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ, ਸੁੰਦਾਲੀ ਏ ਗੁਪਤਾ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ 13$^{ਵੀਂ}$ ਜੁਲਾਈ 2015 ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਲਗਭਗ ਦੋ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦ ਰਿਹਾ।

3. ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ਸਬੰਧੀ, ਮੈਂ ਬੇਵਫਾਈ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਕੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਰਨਲ ਏ.ਕੇ. ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ

ਸਹੀ/-

ਗੁਪਤ

ਸਹੀ/-31.10.15

ਸਹੀ/-31.10.15

ਸਹੀ/-31.10 XV*

3. ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਚ.ਕਿਊ. ਦਿੱਲੀ ਖੇਤਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਨਲ ਰਮੇਸ਼ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਕੋਰਟ ਆਫ ਇਨਕੁਆਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਕੋਰਟ ਆਫ ਇਨਕੁਆਰੀ ਨੂੰ 11.11.2016 ਨੂੰ ਜੀ.ਓ.ਸੀ. ਦਿੱਲੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਆਰਮੀ ਰੂਲ 22 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰਜ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 24.07.2017 ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ *ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ* ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਦਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਤਿੰਨ ਚਾਰਜ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 45 ਅਧੀਨ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਮਿਤੀ 19.11.2018 ਨਾਲ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 22.11.2018 ਨੂੰ ਸੰਯੋਜਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਜਨਰਲ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 04.01.2019 ਨਾਲ ਸੰਯੋਜਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 122 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਅੱਗੇ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 07.01.2019 ਨੂੰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਅਧੀਨ ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2007 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੰਬਰ 302/2019 ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਮੂਲ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ, ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਮਿਤੀ 19.11.2018 ਅਤੇ ਸੰਯੋਜਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ 22.11.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਉਕਤ ਓ.ਏ. ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 02.12.2019 ਨੂੰ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 122 ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਟੀਏਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਯਾਨੀ ਕਰਨਲ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 13.08.2015 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਦੌਰਾਨ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 22.11.2018 ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਯਾਨੀ ਕਰਨਲ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ। ਇਸ ਲਈ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 122 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ

ਅਵਧੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 22.11.2018 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 19.11.2018 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

6. ਉਲਟ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਆਰ. ਬਾਲਸੁਬਰਮਾਨੀਅਨ ਨੇ ਜੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਕਰਨਲ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ 13.08.2015 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 19.11.2018 ਨੂੰ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਜਨਰਲ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 22.11.2018 ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਰਮੀ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰਜ਼ ਡੀਐਚਕਿਊ ਪੀਓ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਡਜੂਟੈਂਟ ਜਨਰਲ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੁਆਰਾ 03.11.2000 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਖਿੱਚਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕਥਿਤ ਬਦਚਲਨੀ ਜੋ ਵਿਆਹੁਤਾ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੇਵਲ ਅਦਾਲਤੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਖੇਪ ਅਪਰਾਧ ਕੇਵਲ ਉਕਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

7. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 122 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

"122. ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ - (1) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਵਾਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਵਧੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ-

(a) ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਜਾਂ

(b) ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ

(c) ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ..."

8. ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸਾਫ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਵਧੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 122 ਲਈ ਦੋ ਮਿਤੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਅਰਥਾਤ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 3(xiv) ਅਨੁਸਾਰ "ਅਪਰਾਧ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਚੁੱਕਣਾ ਜੋ ਕਿਹੜੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3(vii) ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸਿਵਲ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਹੈ। ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਕਿਹੜੇ ਅਧਿਆਇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਮੀ ਅਫਸਰ, ਜੂਨੀਅਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਵਾਰੰਟ ਅਫਸਰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਦ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ ਸਜ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ।

9. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਯਾਨੀ ਕਰਨਲ ਰੰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 13.08.2015 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਚੁਰਾਇਆ ਸੀ ਉਸ ਪੱਤਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਲੇਖ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਚੁਰਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ

ਅਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਯੌਨ ਸਪਸ਼ਟ ਸਿਰਜਣਾ ਵਾਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮਿਤੀ 13.08.2015 ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਮਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ 122 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਮਾਂ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚੱਲ ਪਿਆ ਸੀ।

10. ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਨਰਲ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਟਰਾਇਲ ਜੋ ਕਿ 22.11.2018 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 122 ਅਧੀਨ ਵਰਜਿਤ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਾਰਵਾਈ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

11. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 'ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ' ਅਨੁਸਾਰ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਨਿਆਇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ। ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 19.11.2018 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ।

12. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta

Advocate